

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 12:00 uur d.d. 10 mei – 12:00 uur d.d. 11 mei

5.1.2e

Directie Communicatie

Vragen? Mail naar

5.1.2e

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 Ziekenhuismedewerkers die nog wachten op een vaccinatie 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden getroffen NL Actief Initiatiefnemers 'prullenbakvaccin' NU'91 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting en karakterisering

- Verschillende Haagse bronnen melden aan de media dat het kabinet vanavond 'de sprong waagt' (AD) naar de tweede fase van het openingsplan. Daarbij zal volgens bronnen wel 'een slag om de arm' worden gehouden, omdat de gevaren blijven 'loeren', zo meldt de Volkskrant. Volgens LNAZ-voorzitter Ernst Kuipers is de ruimte voor versoepelingen nog altijd "beperkt", maar is het wel mogelijk om volgende week de volgende stap te zetten. Volgens het AD zijn ondernemers nog wat 'huiverig' om te reageren, omdat ze niet te vroeg willen juichen. Zo zegt NL Actief-directeur Ronald Wouters dat de sluiting voor sportscholen niet veel langer moet duren, omdat sportscholen afgelopen maanden gemiddeld tot wel 30% van de leden verloor. Het 'slechtste' scenario zou voor hen zijn dat het kabinet tóch geen versoepelingen aankondigt. Bij hen heerst er geen 'angst' voor het toegangstesten, maar in veel andere sectoren volgens het AD wel. Zo laat een woordvoerder van De Efteling weten dit 'niet te zien zitten'.
- Sinds de website www.prullenbakvaccin.nl gisteren online is gegaan, is het onderwerp van gesprek, zowel in de nieuwsmedia als op Twitter. Initiatiefnemer huisarts Marco Blanker legde eerder al een vergrootglas op de spillage van vaccins door op Twitter een foto te plaatsen van weggegooide vaccins. In interviews met online nieuwsplatformen en enkele ochtendkranten geven Blanker en de andere initiatiefnemers (chirurg en Chief Medical Information Officer bij VWS Marlies Schijven en huisarts in opleiding Bernard Leenstra) aan de website te hebben opgericht om zoveel mogelijk spillage tegen te gaan en om de vaccinatiegraad te versnellen. De reactie van VWS wordt breed overgenomen in de media waar wordt uitgelicht dat het ministerie ontkent dat er 'zoveel' vaccins overblijven, het ministerie 'niet blij' is met de website en dat het niet aan de initiatiefnemers is om de vaccins te verdelen, maar aan de 'vaccinmakelaars' van het RIVM. Volgens Blanker laat de reactie van VWS 'weer eens zien hoever het ministerie van de praktijk af staat' gezien 'vaccinmakelaars' alleen vaccins kunnen verplaatsen als ze nog in een gesloten ampul zitten en niet al zijn 'opgetrokken'. Onder het algemeen publiek lijkt het initiatief te kunnen rekenen op steun. De reactie van het ministerie kan daarentegen rekenen op kritiek; volgens het algemeen publiek is het initiatief juist een goed idee.
- Uit navraag van BNR bij de grootste ziekenhuizen in Nederland blijkt dat in veel ziekenhuizen door een tekort aan vaccins nog altijd zeker de helft van het personeel niet is gevaccineerd. Volgens het ZGT-ziekenhuis is het vaccineren ook 'een grote logistieke puzzel die veel vraagt in capaciteit, organisatie en logistiek binnen een al zwaar belast ziekenhuis'. Volgens Covid-programmamanager Michael van der Voorde (Erasmus MC) zijn medewerkers hierdoor nog altijd kwetsbaar, wat de kans op uitval groter maakt. NU'91-voorzitter Stella Salden vindt dat zorgmedewerkers 'te allen tijde' voorrang hadden moeten krijgen en wijt de achterstand aan de keuzes van het kabinet.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)

-

Informatiebehoefte
Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Via de social mediakanalen van VWS vragen berichten van mensen die een eerste prik AstraZeneca hebben gekregen wat er gaat gebeuren nu de EU de leveringen van het AstraZeneca vaccin heeft gestopt?
- Via de social mediakanalen van minister De Jonge steeds vaker de vraag wanneer er meer duidelijkheid is over prioriteit bij het vaccineren voor zwangere vrouwen.

In welke informatiebehoefte wordt voorzien? ('S vragen over...')

- NRC beantwoordt [vijf vragen](#) over het reizen komende zomer met een 'coronapaspoort': 1) Kan ik al op vakantie? 2) Hoe gaat het Europees coronapaspoort werken? 3) Wanneer kan ik zo'n pas verwachten? 4) Kunnen Nederlanders op vakantie als de EU het niet eens wordt? 5) Wat zegt het Nederlandse kabinet over de vakantie?
- [Trouw](#) zet uiteen wat long covid patiënten wél kunnen doen om van de klachten af te komen: Zoek hulp, bijvoorbeeld bij een ergotherapeut, Eet goed (en genoeg), Lichte medicatie biedt mogelijk hulp (maar dit is niet bewegen), Bij blijvend reuk- en smaakverlies: train je neus en stop met roken, Vaccineren kan helpen (maar niet altijd).

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Utrecht is maandag met de campagne 'Ik stroop mijn mouw op' gestart om mensen enthousiast te maken voor een coronavaccinatie en mensen bewust te maken van het belang van vaccineren. Allerlei bekende Utrechters zijn op posters op verschillende plekken in de stad te zien. De campagne is een afgeleide van de landelijke campagne van het ministerie van VWS.

- De Engelse gezondheidsdienst Public Health England (PHE) meldt dat het **Pfizer/BioNTech-vaccin** na twee doses voor 97% tegen sterfte door corona beschermt. Bij één dosis is dat ongeveer 80%. Bij AstraZeneca resulteert een prik in 80% minder risico te sterven door het virus. PHE gaf geen data over bescherming na twee doses AstraZeneca. Verder blijkt dat twee doses van Pfizer bij 80-plussers de kans op een ziekenhuisopname lijkt te verkleinen met 93%.
- **Viruswaarheid** gaat in hoger beroep tegen de uitspraak in het kort geding waarin de actiegroep de intrekking van de coronamaatregelen eiste. De rechtbank in Den Haag wees de eis van Viruswaarheid maandagochtend volledig af. Engel noemde het "een bizar vonnis".
- Het AD meldt dat 250.000 extra kwetsbare mensen deze week een uitnodiging krijgen voor een vaccinatie omdat de prikstraten ruimte over hebben. Het gaat om mensen met een medische indicatie die bijvoorbeeld suikerziekte of problemen aan hart, longen of nieren hebben. In een reactie zegt **GGD GHOR-woordvoerder Suzan Demirhan** dat het achterblijven van afspraken mogelijk komt doordat de uitnodigingen zijn verstuurd in de vakantieperiode.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

-

Betekenisgeving

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- Volgens NRC velt de 'loodzware baan RIVM-kopstuk Jaap van Delden'. Volgens de krant roept het vertrek van Van Delden direct vragen op over de redenen achter zijn vertrek. Zo had Van Delden volgens de krant een moeilijke start met veel tegenslagen in leveringen van vaccins en logistiek. Daarnaast stuitte Van Delden volgens de krant soms op onbegrip. Zo moest hij blijven uitleggen waarom er soms meer dan een miljoen vaccins in opslag lagen. Het vertrek van Van Delden wordt door de media ook gelinkt aan zijn interview met het AD waarna hij 'onder vuur kwam te liggen' door zijn uitspraak dat het vaccin van AstraZeneca mogelijk al snel niet meer nodig zou zijn.
- Via de social mediakanalen van VWS kritiek op de coronamelder. Men geeft aan dat 'niemand de app heeft' waardoor 'die dus het niet werkt'. Ook is de corona app 'een inbraak op onze privacy'.

Prullenbakvaccins

- Sinds de website www.prullenbakvaccin.nl gisteren online is gegaan is het onderwerp van gesprek. In interviews met online nieuwsplatformen en enkele ochtendkranten geven initiatiefnemers huisarts **Marco Blanker**, chirurg en Chief Medical Information Officer bij VWS **Marlies Schijven** en huisarts in opleiding **Bernard Leenstra** aan de website te hebben opgericht om zoveel mogelijk spillage van de vaccins tegen te gaan en om de vaccinatiegraad te versnellen. De reactie van VWS wordt breed overgenomen in de media waar wordt uitgelicht dat het ministerie ontkent dat er 'zoveel' vaccins overblijven, het ministerie 'niet blij' is met de website en dat het niet aan de initiatiefnemers is om de vaccins te verdelen, maar aan de 'vaccinmakelaars' van het RIVM. In een reactie stelt Schijven dat het ministerie het verkeerd begrijpt als gedacht wordt dat zij de vaccins aan het verdelen zijn, en dat zij alleen huisartsen en mensen die een vaccin willen met elkaar in contact brengen. Volgens Schijven gaat dit alles volgens de richtlijnen van het RIVM. Blanker reageert in de Volkskrant en stelt dat de reactie van VWS 'weer eens laat zien hoe ver het ministerie van de praktijk af staat' gezien 'vaccinmakelaars' alleen vaccins kunnen verplaatsen als ze nog in een gesloten ampul zitten en niet al zijn 'opgetrokken'. Tegen de NOS vervolgt Blanker: "We maken restjes op, die zijn er altijd en die kunnen niet naar de groep die door het ministerie genoemd worden. Wat wij doen conflicteert niet, maar steunt juist het beleid van het ministerie. In die zin dat we willen voorkomen dat er ook maar één spuit wordt weggegooid. Dus wij gaan ermee door." Volgens Blanker hebben vijftig praktijken zich inmiddels aangemeld.
- Kamerleden reageren positief op het initiatief. Zo reageert **D66-Kamerlid Jan Paternotte** op Twitter: "Wat een topactie van de artsen die deze site opstarten: aanmelden voor vaccins die anders in de prullenbak zouden belanden. Vaccins in de arm, niet op de vuilnisbelt!". **CU-Kamerlid Mirjam Bikker** zegt op Twitter: "Laat geen prik verloren gaan! Mooi initiatief van deze artsen. Binnen de richtlijnen van @KNMG." **GL-Kamerlid Lisa Westerveld** noemt het eveneens een goed initiatief en stelt op Twitter: "Vaccins horen niet in de prullenbak, zéker niet tijdens een wereldwijde pandemie. Het blijft tragisch dat onze motie voor een landelijke wachtlijst recent werd weggestemd door de coalitiepartijen. Dit initiatief maakt duidelijk hoe hard het nodig is!"
- Het initiatief kan op sociale media rekenen op veel aandacht (#prullenbakvaccin was trending topic) en krijgt overwegend positieve reacties. Reacties als "wat een mooi initiatief!" en "slim initiatief om zo snel mogelijk zo veel mogelijk mensen te vaccineren. Weggooien is niet alleen zonde van het geld maar ook van de tijd" komen voorbij. De reactie van VWS kan daarentegen rekenen op negatieve reacties. Men bestempelt de reactie van VWS als 'jaloez' gezien deze actie 'veel te efficiënt en integer' is waardoor het ministerie 'er niet blij mee' zou zijn.
- Via de social mediakanalen van VWS eveneens kritiek op de reactie van het ministerie. Mensen vinden het onbegrijpelijk dat er 'zoveel' vaccins overblijven, maar dat dat wordt ontkend en dat dit idee wordt afgeschreven als een slecht idee, terwijl dit volgens de mensen juist een heel goed idee is.

Vaccinatie

- Uit navraag van BNR bij de grootste ziekenhuizen in Nederland blijkt dat in veel ziekenhuizen door een tekort aan vaccins nog altijd zeker de helft van het personeel niet is gevaccineerd. Als er wel vaccins beschikbaar zijn komen ze in kleine hoeveelheden. Volgens het ZGT-ziekenhuis zorgt dit voor 'een grote logistieke puzzel die veel vraagt in capaciteit, organisatie en logistiek binnen een al zwaar belast ziekenhuis'. Ook het Erasmus MC is niet blij met de snelheid waarmee het zijn personeel kon vaccineren. Volgens **Covid-programmamanager Michael van der Voorden** zijn medewerkers

- hierdoor nog altijd kwetsbaar, wat de kans op uitval groter maakt. **NU'91-voorzitter Stella Salden** vindt dat zorgmedewerkers 'te allen tijde' voorrang hadden moeten krijgen en wijt de achterstand aan de keuzes van het kabinet.
- Het Albert Schweizer ziekenhuis meldt nog een grote hoeveelheid vaccins over te hebben, genoeg voor zo'n 1800 personen. **Woordvoerder Franks van den Elsen** geeft aan dat dit komt doordat er zuinig is omgegaan met de vaccins: "vanaf het eerste moment hebben wij extra doses uit één flacon weten te halen door zeer kundige apotheekmedewerkers en door het gebruik van superprecieze spuitjes". Wat ook meespeelt, is dat niet iedereen kwam opdagen voor zijn prik, bijvoorbeeld omdat ze niet wilden of elders al een prik hadden gekregen. De overgebleven vaccins gaan in eerste instantie naar de eigen medewerkers die nog geen prik hebben gehad, ongeacht hun functie. Volgens Van den Elsen beschouwt het ziekenhuis dit als 'goed werkgeverschap'. "Enerzijds zijn veel medewerkers er blij mee, anderzijds speelt uiteraard het organisatiebelang mee van het beperken van ziekteverzuim over de hele linie. Dat ligt nu met 6,6 procent hoog." Met de vaccins die hierna nog over zijn gaat het ziekenhuis externe groepen vaccineren.
 - De Telegraaf stelt dat er, in tegenstelling tot wat eerder werd beweerd, onder de jeugd wél animo voor een coronavaccinatie is. Om haar punt te maken haalt de krant twee onderzoeken van vorige maand aan. Zo blijkt uit een onderzoek van I&O research dat jongeren tot 24 jaar zelfs het vaakst bereid zijn zich te laten vaccineren. Zo'n 61% van hen laat 'zeker wel' die prik zetten, 21% neemt hem 'waarschijnlijk wel'. Uit onderzoek van de Erasmus Universiteit Rotterdam blijkt eveneens een hoge bereidheid onder jongvolwassenen; in de leeftijdscategorie 18 tot 34 jaar wil 81,4% een prik. Volgens de krant is het opvallend dat cijfers uit het trendonderzoek van het Rijksinstituut een stuk lager liggen. De vaccinatiebereidheid bij jongeren van 16 tot en met 24 jaar en de groep 25- tot 39-jarigen ligt in dit onderzoek op ongeveer 65%. Volgens **hoofd van de Corona Gedragsunit van het RIVM Mariken Leurs** komt dit omdat die vragenlijst omvangrijker is en dezelfde mensen bij herhaling gevraagd worden om de lijst in te vullen.
 - Volgens de NOS werken niet alle GGD's mee aan het registreren van coronavaccinaties in het zogenoemde gele boekje. **Directeur van drukkerij SDU Willeke de Groot** vertelt: "Mensen gaan er mee naar de GGD's als ze hun prik halen, maar sommige GGD's willen het niet invullen. Vervolgens bellen mensen ons voor hulp, maar wij kunnen niets doen". Volgens SDU speelt dat met name in GGD-regio's Haaglanden, Drenthe en Noord- en Oost-Gelderland. De Groot begrijpt niet waarom sommige GGD's niet meewerken. Ze bracht het nut en de internationale status van het gele boekje vorig jaar onder de aandacht van VWS en GGD GHOR, maar dat was 'tevergeefs'. Op de vaccinatie-uitnodigingen die het RIVM verstuurt, wordt niet vermeld dat de genodigde het boekje kan meenemen. Volgens de GGD is het papieren, Nederlandstalige registratiebewijs dat iedere gevaccineerde krijgt belangrijker dan het gele boekje. Dat laat de koepel weten aan oud-journalist Wouke van Scherrenburg, die zich vandaag op Twitter afvraagt waarom haar boekje niet werd ingevuld.
 - Via de social mediakanalen van minister De Jonge geven mensen aan dat docenten voorrang moeten krijgen bij vaccinatie. Ook klagen mensen over dubbele uitnodigingen voor vaccinaties en dat de administratie niet goed op orde is. Zij krijgen bijvoorbeeld een uitnodiging voor een medische indicatie terwijl zij vanwege hun werk al gevaccineerd zijn.

Hoe wordt naar de overheid(saanpak) gekeken?

- Uit wetenschappelijk onderzoek door **hoogleraar communicatie Julia van Weert (UvA)** blijkt dat mensen tussen de 50 en 80% vergeten van wat er gezegd wordt tijdens persconferenties. Volgens Van Weert is duidelijke taal vooral belangrijk om mensen te blijven boeien. **Hoogleraar gezondheidscommunicatie Bas van den Putte (UvA)** vult aan: "Omdat de laatste maanden bijna alles uitlekte en de nieuwsgierigheid er ook wat van afging, is de neiging om te gaan kijken minder groot geworden. Mensen geloven het wel." Daarnaast blijkt uit een analyse door [RTL Nieuws](#) naar de kijkcijfers van de persconferenties dat bij mensen na tien minuten de gedachten in rap tempo afdwalen.
- **Burgemeester van Breda Paul Depla** pleit voor een afbouw van de centrale corona-aanpak. Hij zegt de centrale crisisaanpak te begrijpen om het virus onder controle te krijgen, maar stelt dat van zo'n 'top-downbenadering' snel weer afscheid genomen moet worden tijdens de opbouw van de samenleving. "Want die is al begonnen," aldus Depla. De komende tijd is het volgens Depla essentieel dat het kabinet ruimte geeft aan de lokale aanpak van de coronacrisis door gemeenten, bedrijven, instellingen en verenigingen. Volgens hem is faciliteren 'het toverwoord'. "De fixatie op de dinsdagpersconferentie waarin per wet maatregelen worden opgelegd voor het hele land, moet steeds verder worden losgelaten, naarmate de acute gezondheidscrisis meer onder controle komt."
- De Volkskrant noemt het vanmorgen 'exemplarisch' hoe ingewikkeld het is voor zorgverleners met een migratieachtergrond om in Nederland aan de slag te gaan en het FD kopt: 'Te veel regels, te weinig begeleiding en vooroordelen: de zorgsector is een gesloten bastion voor statushouders'. Vandaag kwamen de bevindingen naar buiten van de adviescommissie voor Vreemdelingenzaken in opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid. De commissie onderzocht de belemmeringen om migranten in te zetten in de zorg. Uit de dinsdag gepubliceerde bevindingen blijkt dat er een standaard wachttijd is van een halfjaar voordat asielzoekers überhaupt mogen werken en een gemeente kan hen dwingen ongeschoold werk te accepteren. **Voorzitter van de adviescommissie Monique Kremer** vindt dat de erkenning van buitenlandse diploma's sneller moet. Daarnaast pleit ze voor meer oog voor de competenties dan voor diploma's.
- **Volkskrant-columniste Margriet Oostveen** stelt dat laaggeletterden de vaccinatiebrief 'volstrekt' niet begrijpen. Ze vraagt zich af 'hoe een leger medewerkers communicatie de coronabrief van het jaar verpiste'. Ze haalt in haar column het filmpje met de uitleg van taalambassadeur van de Stichting Lezen en Schrijven Jolanda van Dulken aan waarin zij uitlegt dat de drie brieven die mensen ontvangen 'te veel' zijn. Daarnaast spreekt ze ook met Gerrie Overweel, docente in de Utrechtse 'achterstandswijk' Overvecht de brief door: "hier 'staat eigenlijk drie keer hetzelfde', daar 'staan acht

regels onder elkaar', dat 'kan korter', en hoe moeilijk kan het zijn om een brief in drie delen duidelijk te nummeren en naar dat nummer te verwijzen? Aldus Oostveen. Oostveen eindigt haar column dat de Stichting ABC met het ministerie van Algemene Zaken heeft afgesproken dat taalambassadeurs vaker ambtelijke brieven gaan proeflezen. En de Stichting Lezen en Schrijven mag sinds een paar maanden 'en kennelijk met engelengeduld' 'meedenken en -doen' met de 'senior communicatieadviseur specifieke doelgroepen'. Dit terwijl iedere vaccinatiedag telt. En zij zo'n tekst zelf binnen een paar dagen zouden kunnen verbeteren, aldus Oostveen.

Reacties op mogelijke versoepelingen

- Verschillende Haagse bronnen melden aan de media dat het kabinet onder voorbehoud van plan is om vanavond stap 2 uit het stappenplan aan te kondigen. 'Mogen de deuren eindelijk weer open?' zo kopt het AD. We zouden weer naar het terras kunnen van 's ochtends vroeg tot acht uur 's avonds, binnen en buiten sporten en gaan pretparken, dierentuinen en speeltuinen open. Behalve meer sportmogelijkheden zou het ook betekenen dat ook alle contactberoepen aan de slag mogen - inclusief sekswerkers. Bronnen melden wel dat bij de aankondiging nog 'een slag om de arm' gehouden wordt en dat de gevaren blijven 'loeren' (de Volkskrant).
- Ondernemers durven niet te vroeg te juichen over de mogelijke versoepelingen en zijn nog wat 'huiverig' om te reageren meldt het AD. Zo zegt **NL Actief-directeur Ronald Wouters** dat de sluiting voor sportscholen niet veel langer moet duren, omdat sportscholen afgelopen maanden gemiddeld tot wel 30% van de leden verloor. Volgens het AD hebben de sportscholen geen angst voor toegangstesten. Het 'slechtste' scenario is volgens hen dat het kabinet tóch geen versoepelingen aankondigt. Bij veel sectoren is er volgens het AD wel de 'angst' voor toegangstesten wat bijvoorbeeld een woordvoerder van De Efteling laat weten 'niet te zien zitten'.
- Volgens **LNAZ-voorzitter Ernst Kuipers** is de ruimte voor versoepelingen nog altijd "beperkt". Hij denkt dat het wel mogelijk zal zijn om volgende week een volgende stap te zetten, zoals het kabinet wil doen als de gunstige ontwikkelingen doorzetten. Het gaat volgens Kuipers 'de goede kant uit' met de situatie in de ziekenhuizen, 'waar we duidelijk de bocht hebben gemaakt en de curve zien afbuigen.'
- Via de social mediakanalen van minister De Jonge geeft men aan het verkoopverbod op alcohol na 20.00 uur niet te snappen en geven mensen aan dat dit verbod wel weg kan.

Reacties op 'testbewijs/coronapas'

- [Directeuren van culturele instellingen en kunstenaars](#) vinden dat de testwet 'de nekslag' is voor musea, theaters, concertzalen en bioscopen omdat verplichte toegangstesten voor het publiek weg zou houden dit schrijven zij in een brief die gepubliceerd is in het NRC.
- **D66-Kamerlid Jan Paternotte** stelt samen met de PvdA voor van de testwet een 'wet op coronatoegangsbewijzen' te maken. Daardoor kan wie gevaccineerd of net hersteld is van corona ook zonder toegangstest gebruikmaken van snellere opening van de samenleving. Net als in bijvoorbeeld Denemarken, aldus Paternotte.
- In het redactionele commentaar van De Telegraaf over 'de coronapas' waarschuwt de redactie dat Nederland moet voorkomen dat passagiers uit risicogebieden 'ongestoord' het land in kunnen komen. Dit gebeurde eerder wel, volgens het commentaar, omdat de overheid niet in staat bleek de eigen regels te handhaven. Nu het 'eind van de tunnel' eindelijk in zicht komt, mag dit niet weer gebeuren. Doortastend optreden is dan ook gewenst, aldus het commentaar.
- Uit een Hart van Nederland-peiling onder 2900 deelnemers blijkt dat 29% van de Nederlanders toe is aan een vakantie in het buitenland. Bij 60% blijkt dat niet zo te zijn en zij zouden het wel leuk vinden om in Nederland op vakantie te gaan. Vooral mensen ouder dan 50 jaar (70%) vinden het prima om in Nederland te blijven. De meeste Nederlanders zouden geen binnenlandse vakantie annuleren om toch de grens over te gaan als het weer mogelijk is.